

Spisová značka: MUNYM-ŠKaPP/060/84146/2021/132/2021
Ze dne: 04. 11. 2021
Číslo jednací: MUNYM-ŠKaPP/060/84146/2021/Mar
Vyřizuje: Eva Markusová, DiS.
Telefon: 325 501 567
E-mail: eva.markusova@meu-nbk.cz
Nymburk: 15. 12. 2021

Město Nymburk
p. Ing. Tomáš Mach, Ph.D.,
starosta města

Náměstí Přemyslovců č. p. 163
288 02 NYMBURK

ROZHODNUTÍ

Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče, jako orgán příslušný k výkonu přenesené působnosti na úseku státní památkové péče podle § 29 odst. 2 písmeno e) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 20/1987 Sb.“) po provedeném správním řízení podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen „správní řád“) k žádosti účastníka řízení **Města Nymburk, Náměstí Přemyslovců č. p. 163, 288 02 Nymburk, IČ 002 39 500, zastoupeného panem Ing. Tomášem Machem, Ph.D., starostou města**, podané dne 04. 11. 2021 a k ní připojenou žádost s technickým popisem opravy hradeb v ulici Na Rejdišti, na pozemku parc. st. č. 251, 252 a 253 a na pozemku parc. č. 1585, v obci 537004 Nymburk a kat. úz. 708232 Nymburk, datum 04. 11. 2021, **v y d á v á** podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. t o t o

z á v a z n é s t a n o v i s k o

Plánovaná oprava městských hradeb v rozsahu dvou věží a mezilehlé hradby - kulturní památka zapsaná v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR – r. č. 45357/2-1894 „městské hradby“, mezi ulicí Na Rejdišti a parkem na břehu slepého ramene řeky Labe, potažmo ulicí Na Přistavě, na pozemku parc. st. č. 251, 252 a 253 a na pozemku parc. č. 1585, v obci 537004 Nymburk a kat. úz. 708232 Nymburk, na území městské památkové zóny Nymburk (prohlášené vyhláškou Ministerstva kultury ČR č. 476/1992 Sb., o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny ze dne 10. září 1992) dle předložené žádosti v rozsahu opravy úseku městských hradeb, který je vymezen zachovanou hradební zdi lemovanou dvěma věžemi nacházejícími se na pozemku s parc. č. st. 251, 252 a 253 a na pozemku parc. č. 1585. Předmětná část hradební zdi městského opevnění se nachází na východním okraji historického jádra města, mezi ulicí Na Rejdišti a parkem na břehu slepého ramene řeky Labe. (Předmětem záměru je konzervace vnitřního i vnějšího líce zdiva, položení keramické prejzové krytiny na koruně cimbuří, výměna dožilých dřevěných břevna v prolukách cimbuří, prověření a případná oprava krovu střechy věže a výměna šindelové krytiny za novou ze štípaného modřínu ošetřeného impregnačním nátěrem, schváleným památkovým dozorem. Plošné čištění zdiva se nepředpokládá. Užití tlakové vody je nepřípustné. Oprava cihelného líce zdiva bude prováděna lokálně, přičemž rozsah a způsob konzervace budou stanoveny před započítáním prací na místě z lešení za účasti památkového dozoru. Budou zachovány všechny stopy konstrukčních detailů (např. kapsy po stropních trámech a trámech ochozu, spáry mezi jednotlivými stavebními fázemi nebo otvory po lešení). Strukturální zpevnění se bude soustředit pouze na cihly s poškozeným lícem a porušenou soudržností. Jsou navrženy konsolidační prostředky typu

organokřemičitanů, případně (po odzkoušení vhodné koncentrace) prostředky na bázi koloidního SiO₂ (tzv. dezalkalizované vodní sklo, např. Tosil). Přesný postup bude stanoven na základě zkoušek. Bude-li nutná výměna celých kusů cihel, budou použity původní cihly nebo nově vyrobené cihly odpovídajícího původního formátu 8,50 x 12,50 x 26,50 cm. Pro doplnění líce cihel je navržen probarvený minerální tmel s hydraulickým pojivem, jehož vhodné složení bude opět předem vyzkoušeno. Ze spár bude odstraněna pouze dožilá malta. Trhliny a spáry budou v celé délce prověřeny, vyčištěny a znovu vyplněny maltou. Pro zdění i spárování bude použita vápenná malta s příměsí přírodního hydraulického vápna NHL, jejíž barva i zrnitost bude určena (schválena) na základě předem připravených vzorků. Hydrofobizace cihlového zdiva nebude provedena. Koruna zdiva bude přespárována, nikoli hydrofobizována. Kamenná ostění střílen v čelech obou věží z tesaného pískovce budou konzervována. Kovové závlače budou odřezány a natřeny grafitovou barvou. V prolukách cimbuří budou vyměněny poškozené vodorovné trámy. Z důvodu delší životnosti jsou navrženy z dubového dřeva. Koruny stínek cimbuří budou opětovně kryté keramickými prejzy kladenými do neprobarvené vápenné pokrývačské malty. Oprava krovu obou věží bude upřesněna po jeho zpřístupnění. Narušené prvky krovu budou dle stupně poškození nastaveny nebo vyměněny. Případné nastavení poškozených částí bude prováděno protézováním za použití šikmočelných kolíkových spojů. Bude respektován stávající tvar a konstrukce krovu včetně profilu jednotlivých prvků. Nové prvky budou ručně hoblované se sraženými hranami; celý krov bude naimpregnován. Nová krytina věží bude provedena z ručně štípaného modřínového šindele, dvojité kladeného na latě a bude ošetřena impregnačním nátěrem, jehož barevný odstín bude předem schválen památkovým dozorem.), **j e** podle ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., z hlediska zájmů státní památkové péče **p ř í p u s t n á** při dodržení následujících základních podmínek stanovených v souladu s ustanovením § 9 odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů:

1. Pokud bude nezbytně nutné použít nové cihly pro doplnění zdiva či výměnu stávajících kusů, tak tyto musí být co nejpodobnější originálu, a to po stránce vizuální, z hlediska složení i fyzikálních vlastností. Nově vyrobené cihly budou respektovat technologii původního řešení a vycházet z ní. Veškeré nutné vzorky budou odsouhlaseny zástupcem Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče ve spolupráci se zástupcem NPÚ – ÚOPSČ na základě předvedených vzorků v rámci kontrolního dne na stavbě. O tomto vyhodnocení bude sepsán protokol.
2. V případě lokálního zpevnování zdiva bude zkouška vhodného postupu, její vyhodnocení a následné stanovení finálního řešení provedeny v úzké spolupráci se zástupci památkové péče. Postup obnovy bude předem při lokálním zpevnění zdiva odsouhlasen zástupcem Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče ve spolupráci se zástupcem NPÚ – ÚOPSČ na základě provedené obnovy na části cihelného zdiva jako vzorku. O tomto vyhodnocení bude sepsán protokol.
3. Zástupcům památkové péče budou předkládány k odsouhlasení veškeré nutné vzorky, a to v dostatečném časovém předstihu. Půjde především o vzorek doplnění líce poškozeného zdiva probarveným minerálním tmelem, vzorek malt a způsobu provedení spárování, vzorek prejz, vzorek šindelů včetně jejich kladení, vzorek impregnačního nátěru na šindelovou krytinu a další. Veškeré nutné vzorky budou odsouhlaseny zástupcem Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče ve spolupráci se zástupcem NPÚ – ÚOPSČ na základě předvedených vzorků v rámci kontrolního dne na stavbě. O tomto vyhodnocení bude sepsán protokol.
4. Stávající prejzová krytina cimbuří bude v maximální možné míře zachována, v případě nutnosti bude pouze lokálně doplněna rozměrově a tvarově shodnými prvky.
5. Nová dubová břevna v prolukách cimbuří budou ošetřena tradiční bezbarvou lněnou fermeží.

6. Zachované prvky krovu budou v případě potřeby impregnovány pouze lokálně v místech napadení, nikoli celoplošně, a to bezbarvým impregnačním nátěrem.

Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče upozorňuje vlastníka kulturní památky, že práce na opravě hradeb budou realizovány firmou, která má zkušenosti s tradičními materiály a technologiemi (zdění, kamenické práce, tesařské práce) a již se v minulosti podílela na opravě obdobných historických či památkově chráněných objektů.

Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče upozorňuje vlastníka kulturní památky, že před zahájením vlastních prací bude v dostatečném časovém předstihu (min. 14 dní) informován zástupce Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče a zástupce Národního památkového ústavu – územního odborného pracoviště středních Čech v Praze a bude svolána vstupní schůzka za přítomnosti všech zainteresovaných stran (vlastník kulturní památky, prováděcí firma, pracovníci památkové péče).

V průběhu realizace zamýšlených prací spočívající v obnově bude stanoven režim kontrolních dnů z důvodu zajištění památkového dohledu.

O d ů v o d n ě n í

Město Nymburk, Náměstí Přemyslovců č. p. 163, 288 02 Nymburk, IČ 002 39 500, zastoupené panem Ing. Tomášem Machem, Ph.D., starostou města, předložilo ke správnímu řízení žádost k opravě městských hradeb v rozsahu dvou věží a mezilehlé hradby - kulturní památka zapsaná v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR – r. č. 45357/2-1894 „městské hradby“, mezi ulicí Na Rejdišti a parkem na břehu slepého ramene řeky Labe, na pozemku parc. st. č. 251, 252 a 253 a na pozemku parc. č. 1585, v obci 537004 Nymburk a kat. úz. 708232 Nymburk. Žádost byla zpracována písemnou formou.

Záměrem žadatele je konzervace zachované části hradební zdi včetně výměny dožilé střešní krytiny na obou věžích v ulici Na Rejdišti v Nymburce. Rozsah stavby je vymezen zachovanou hradební zdí lemovanou dvěma věžemi nacházejícími se na pozemku s parc. č. st. 251 a 252. Pozemky s řešenou částí hradební zdi se nacházejí na východní straně města v ulici Na Rejdišti, cca 100 m od řeky Labe. Vnitřní a vnější strany řešených částí hradebních zdí (mezipole) jsou přístupné z ulice Na Rejdišti a z parku Pod Hradbami.

V letech 2000 – 2006 probíhala systematická oprava městských hradeb včetně projektem řešeného úseku v ulici Na Přístavě. Z dnešního stavu je patrné, že se opravy zaměřily pouze na konzervaci cihelného zdiva na vnější straně hradeb. Zde byly svíslé trhliny vyplněny měkkou vápennou maltou, kterou byl také lokálně přespárován líc v místě zvětralé nebo vypadané „původní“ spárovací malty. Obě strany hradeb jsou plošně přespárovány tvrdou maltou, která pravděpodobně souvisí s přestavbou původních hradeb provedenou v letech 1905 – 1910 architektem Ludvíkem Láblerem.

Jedná se o 21,50 m dlouhý úsek hradby s průměrnou výškou cca 8 m ohraničený dvěma hranolovými věžemi o půdorysu cca 4,90 x 3,90 m a výšky cca 12,00 m.

V rámci opravy řešeného úseku městských hradeb bude provedena konzervace zdiva na vnitřní i vnější straně s výměnou dožilé krytiny na obou věžích. Současně s výměnou krytiny bude prověřena konstrukce krovu s případnou opravou nebo výměnou poškozených částí. Uvnitř obou věží bude nově nainstalované schodiště prostřednictvím dvou točitých vřetenových schodišť a na ně navazující lávky v úrovni prvního patra věží. Točitá schodiště budou umístěna přímo do prostoru věží.

Při opravě zdiva hradeb bude koruna cimbuří opětovně pokryta keramickými prejzy, v prolukách budou vyměněny dožilé dřevěné trámy (břevna) pro uchycení hákovnic.

Nová krytina bude provedena z ručně štípaného modřínového šindele kladeného na latě. Krytina bude ošetřena impregnačním nátěrem, jehož barevný odstín bude předem schválen památkovým dozorem. Při dozdivání chybějícího zdiva budou použity původní cihly nebo nově vyrobené cihly odpovídajícího původního formátu 8,50 x 12,50 x 26,50 cm. Pro zdění i spárování bude použita vápenná malta s příměsí přírodního hydraulického vápna NHL, jejíž barva i zrnitost bude určena (schválena) na základě předem připravených vzorků. Koruny stínek cimbuří budou opětovně kryté keramickými prejzy kladenými do neprobarvené vápenné pokrývačské malty. V prolukách cimbuří budou případně vyměněny poškozené vodorovné trámy. Vzhledem k větší životnosti doporučujeme použití dubového dřeva. Dřevo bude ošetřeno impregnačním nátěrem, jehož barevný odstín bude předem schválen památkovým dozorem.

Před započítím opravy bude za účasti památkového dozoru upřesněn z lešení rozsah a způsob konzervace cihelného zdiva. Při opravě hradby budou zachovány všechny stopy konstrukčních detailů (např. kapsy po stropních trámech a trámech ochozu, spáry mezi jednotlivými stavebními fázemi nebo otvory po lešení). Oprava cihelného líce bude mít pouze lokální charakter, tj. opravovány budou pouze jednotlivé poškozené cihly nebo vybrané partie spárování. Plošné čištění lícových ploch nepředpokládáme, aby nedošlo k dalšímu narušování cihelného zdiva – omytí tlakovou vodou je nepřipustné. Povrch cihelného zdiva bude očištěn pouze v místech výskytu mechů a řas, kde bude zdivo ošetřeno prostředkem určeným k jejich likvidaci. Další očištění případně oprava lícového zdiva bude provedena v partiích, kde bude odstraňován popínavý porost – rozsah bude předem odsouhlasen památkovým dozorem a projektantem. Plošné zpevnění cihelného zdiva se nebude provádět – většina cihel dle všeho nevykazuje snížení povrchové pevnosti a konsolidace cihel vždy představuje riziko vzniku nežádoucího rozhraní s následným rozvojem degradace cihel (cihla je z tohoto pohledu jedním z nejproblematictějších materiálů). Strukturální zpevnění by se proto mělo soustředit pouze na cihly s poškozeným lícem a porušenou soudržností, přičemž je třeba zabránit vzniku příliš zpevněné vrstvy nebo vrstvy s výrazně sníženou nasákavostí (vznik rozhraní). Vhodným typem konsolidačních prostředků jsou pro daný účel organokřemičitany, případně (po odzkoušení vhodné koncentrace) prostředky na bázi koloidního SiO₂ (tzv. dezalkalizované vodní sklo, např. Tosil). O vhodném postupu zpevnění musí být rozhodnuto na základě zkoušek a jejich vyhodnocení. Před konsolidací je třeba odstranit dožitě starší doplňky a proškrábáním zcela nesoudržné části cihel. Výměna celých cihel se předpokládá pouze ve výjimečných případech (mimo jiné z důvodu předpokládané nedostupnosti vhodných cihel pro výměnu). Doplnění líce cihel je vhodné provést v minerálním probarveném tmelu s hydraulickým pojivem (slabě hydraulické vápno, směs vápna a pucolánu, bílý portlandský cement apod.). Vhodná kompozice tmelu musí být navržena a v předstihu odzkoušena, aby vyhověla jak estetickým požadavkům, tak i požadavkům technologickým (nejdůležitějšími kritérii je dostatečná adheze tmelu k cihle, pevnost menší než cihla, nasákavost blízká nasákavosti cihel). Odzkoušen musí být také způsob úpravy povrchu doplněného líce. Stávající plošné spárování obou stran hradby je v principu nevhodné, protože vykazuje přílišnou tvrdost malty, malou nasákavost, což koncentruje poškození do historických cihel. Vzhledem ke stávajícímu rozsahu spárování a jeho celkově uspokojivému stavu, nebude tvrdá malta systematicky odstraňována. Odstraněno bude pouze v místech, kde je dožilé, lokální oprava spárování bude prováděna měkkým spárováním materiálem na modifikované vápenné bázi (směs s odleželou vápennou kaší a pucolánem nebo trasem, případně slabě hydraulické vápno, vyjít lze z dochovaného historického spárování). Materiál i provedení spárování bude na reprezentativním vzorku odzkoušeno a schváleno. Je nutné dbát na výběr vhodné zrnitosti a barvy písku. Hydrofobizace líce cihlového zdiva nebude provedena.

Koruna vnitřního ochozu a proluk cimbuří bude očištěna od řas a mechů a zpevněna. V případě, že budou uvolněny cihly na cimbuří, tak budou přezděny, silně narušené vyměněny při dodržení historického formátu cihel. Celá koruna bude přespárována vápennou maltou s hydraulickou příměsí. Koruna nebude

hydrofobizována. Zachované kapsy po trámech dřevěného lešení a po trámech vnitřního ochozu budou využity na ukotvení nové lávky mezi kovová vřetenová schodiště.

Trhliny a otevřené spáry budou ve zdivu v celé délce prověřeny. Zvětralá výplňová malta bude odstraněna, trhлина vyfoukána, zvlhčena a znovu vyplněna vápennou maltou s hydraulickou příměsí.

Při případném dozdivání chybějícího zdiva budou použity původní cihly nebo nově vyrobené cihly odpovídajícího historického formátu 8,50 x 12,50 x 26,50 cm. Při konzervaci cihlového zdiva budou očištěny bezoplachovým odrezovačem kované závlače. Závlače budou natřeny antikorozi základovou barvou, na kterou bude aplikován ve dvou vrstvách grafitový nátěr.

Kamenná ostění střílen v čelech obou věží z tesaného pískovce budou konzervována – očištění povrchu kamene a jeho zpevnění. Kamenné prvky budou přespárovány za použití vápenné malty s hydraulickou příměsí.

Po postavení lešení a zpřístupnění podstřešního prostoru obou věží se uskuteční v dostatečném předstihu kontrolní den a v rámci památkového dohledu se upřesní způsob a rozsah opravy případně poškozených prvků. Celý krov bude po sejmutí stávající krytiny očištěn a narušené prvky budou podle stupně poškození nastaveny nebo vyměněny. Případné nastavení poškozených částí bude prováděno protézováním za použití šikmočelných kolíkových spojů. Celý krov obou věží bude po očištění natřen prostředkem proti dřevokazným škůdcům – aplikovat min. dva nátěry. Při opravě krovů bude respektována stávající konstrukce a tvar střechy včetně dodržení původních profilů dřevěných prvků. Rozsah oprav bude minimalizován s ohledem na maximální zachování původních prvků krovu. Pro opravu dřevěných prvků krovu bude užito smrkové dřevo 1. třídy, vlhkosti max. 18%. Veškeré nově vkládané dřevo bude hoblované s ručním sražením hran.

Krytina na obou věžích bude provedena z dvojité kladeného štípaného šindele (ručně opracovaný), který bude položen na latě 40/60 mm. Šindel bude proveden z hloubkově impregnovaného modřínového dřeva s vysokým obsahem pryskyřice (hustota letokruhů min. 3 - 5 na 1 cm šířky). Krytina bude po položení ošetřena ochranným impregnačním prostředkem proti povětrnostním vlivům (aplikovat min. 2x) s tím, že barevný odstín bude přizpůsoben požadavkům památkového dozoru. Na každou stranu střechy bude při hřebeni osazen průběžný měděný pásek šířky 40 mm, který bude z horní (vnější) strany přibit na šindele. Vodorovná břevna v prolukách stínek budou prověřena, degradovaná budou vyměněna. Doplněvaná nebo vyměňovaná břevna budou respektovat profil stávajících trámů. Z důvodu delší životnosti bude použito dubového dřeva ošetřeného impregnačním nátěrem proti povětrnostním vlivům – aplikovat min. dva nátěry, barevný odstín bude přizpůsoben požadavkům památkového dozoru.

Předložený záměr byl předem se zástupci NPÚ ÚOP středních Čech v Praze konzultován.

Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče, si k žádosti Města Nymburk, dne 05. 11. 2021 vyžádal ve smyslu ustanovení § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb. vyjádření NPÚ - ÚOPSČ, jakožto odborné organizace státní památkové péče.

NPÚ - ÚOPSČ ve svém vyjádření č. j. NPU – 321/91518/2021 ze dne 26. 11. 2021 (Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče obdržel výše uvedené vyjádření dne 30. 11. 2021) konstatoval, že k žádosti jsou z památkového hlediska připomínky – viz. 1 – 7, které jsou uvedeny kromě podmínky č. 7 „Zástupci památkové péče budou v dostatečném časovém předstihu informováni o zahájení prací. Bude svoláno vstupní jednání za účasti zástupců památkové péče, projektanta, zhotovitele a zástupce investora a bude též stanoven režim pravidelných kontrolních dní.“, ve výroku rozhodnutí (viz. body 1 – 6) a které je nutné **plně respektovat.**

Odborná organizace ve svém vyjádření konstatovala, že záměr provedení opravy dotčeného úseku městských hradeb je z pohledu památkové péče nejen možný ale i vítaný. Záměr vychází z již dříve zpracovaného projektu Martina Volejníka, který byl vypracován s respektem ke stavebně - historické i památkové podstatě této stavby. Pokud budou během realizace záměru plně respektovány postup

uvedený v žádosti a výše uvedené podmínky ze strany památkové péče, přispěje obnova dotčeného úseku městských hradeb nejen k zachování jejich fyzické podstaty, ale i ke zkvalitnění vzhledu této pohledově velmi exponované části významné kulturní památky městského opevnění.

Po ukončení shromažďování podkladů pro vydání rozhodnutí k plánované opravě městských hradeb v rozsahu dvou věží a mezilehlé hradby - kulturní památka zapsaná v Ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR – r. č. 45357/2-1894 „městské hradby“, ul. Na Rejdišti, na pozemku parc. st. č. 251, 252 a 253 a na pozemku parc. č. 1585, byla účastníku řízení, dle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu poskytnuta možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit se k jeho podkladům i ke způsobu jejich zjištění, popřípadě navrhnout jejich doplnění a to ve lhůtě do 5 dnů ode dne doručení výše uvedené výzvy (do 13. 12. 2021). Účastník řízení svého práva vyjádřit se ke shromážděným podkladům pro vydání rozhodnutí k výše uvedené záležitosti v určené lhůtě nevyužil. Stanovené podmínky viz. body 1 – 7 byly součástí písemného seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí, vedené pod č.j. MUNYM/ŠKaPP/060/84146/2021/Mar. Písemné seznámení s podklady s podmínkami pro vydání rozhodnutí bylo žadateli zaslané 06. 12. 2021 a doručené dne 08. 12. 2021.

Jedná se o zbytky vnitřní cihlové zdi městského opevnění. V rozestupech cca 20 m je pak tato zeď městského opevnění proložena věžemi, které ji převyšují. Hradba dosahuje výšky cca 9 - 10 m nad úroveň terénu, ve spodní části má zeď tloušťku ca 120 – 130 cm a směrem vzhůru se většinou zužuje. V současnosti je hradba ukončena cimbuřím s prejzami krytou pultovou stříškou, což neodpovídá původní středověké podobě. Hranolové věže půdorysně vystupují před vnější líc hradeb a jsou ukončeny lomenou valbovou střechou, která je kryta dřevěným řezaným šindelem. Směrem do města jsou věže otevřené a vnitřek byl dřevěnými stropy rozdělen na přízemí a dvě patra.

Hradební zeď i hranolové věže jsou vystavěny z pálených cihel rozměrů cca 8-9 x 12-13 x 25-27 cm. Cihly jsou ostře pálené s několika souběžně provedenými žlábkami na ložných plochách. Zeď byla stavěna tak, že v jedné vrstvě se vždy vystřídaly dvě cihly kladené na „běhouna“ s jednou cihlou kladenou na „vazáka“. Mezi cihlami byly ponechány cca 2 – 3,5 cm široké spáry s pečlivě utaženou maltou. Tímto způsobem jsou vyzděny pouze líce, jádro zdiva tvoří velmi pevná směs drobné opuky, kvalitní vápenné malty a v menší míře cihelných úlomků. Jádro zdi se pěchovalo současně s oběma líci, vždy znovu po svázání jedné až několika vrstev cihel. Z důvodu provázání obou líců byla jednou až dvakrát v tělesu zdi provedena jednoduchá nebo dvojitá cihelná vrstva v celé jeho tloušťce.

Městské opevnění v Nymburce je nemovitou kulturní památkou ve smyslu zákona č.20/1987 Sb. evidovanou pod rejst. č. 45357/2-1894 v ÚSKP ČR a zároveň nachází na území městské památkové zóny Nymburk, prohlášené Ministerstvem kultury ČR vyhláškou č. 476/1992 Sb.

Historické jádro města Nymburka bylo vymezeno prstencem hradeb s přibližně 45 věžemi a 5 branami postavenými z pálených cihel. Městské opevnění se začalo budovat za vlády Václava II (konec 13. století) a dokončeno bylo pravděpodobně až ve 30. letech 14. století. Celková délka hradební zdi byla téměř 1600 m s tím, že v rozestupech cca 20 m byla hradební zeď proložena věžemi, které ji cca o 3 m převyšovaly. Hradba dosahovala výšky cca 7- 8 m nad středověkou úroveň terénu, ve spodní části měla zeď tloušťku 120 – 130 cm a směrem vzhůru se většinou zužovala. Netradiční bylo původní středověké ukončení hradby. Chyběl zde obvyklý ochoz s cimbuřím s tím, že hradba byla ukončena pouze pultovou stříškou skloněnou směrem do města. Strmou plochu stříšky tvořilo 4- 5 řad na výšku kladených cihel. Věže byly postaveny zároveň s hradební zdí a půdorysně vystupovaly před vnější líc hradeb. Směrem do města byly tyto věže otevřené. Na jižní straně bylo opevnění v přímém kontaktu s areálem minoritského kláštera. Součástí hradebního prstence byly čtyři brány, které zanikly v průběhu 19. a 20. století. Před hradbou

probíhala úzká berma a dvojice vodních příkopů s mezilehlým pruhem terénu, na němž stála vnější hradba.

Hlavní hradba s líci z cihel a jádrem se směsi malty a opukové drtě se dochovala v několika částech na obvodě města, zejména na jihovýchodě nad přístavem a v Hradební ulici na severozápadě. Hradba se dochovala v podobě různě vysokých, asi 20 m dlouhých kurtin (původní zakončení jen ve fragmentech) a několika hranolových, původně dovnitř otevřených věží. Nejlépe dochovaná partie nad přístavem je výsledkem radikální rekonstrukce, která proběhla v letech 1905-1910 podle návrhu arch. Ludvíka Láblera. Ostatní části městských hradeb jsou téměř kompletně zakomponovány do pozdější domovní zástavby v pásmu opevnění.

I přes veškeré pozdější zásahy představují městské hradby v Nymburce mimořádný příklad středověkého fortifikačního stavitelství.

S ohledem na výše uvedené a vzhledem k významu a kvalitám dané kulturní památky budou práce na opravě městských hradeb v rozsahu dvou věží a mezilehlé hradby v Nymburce prováděny tak, aby bylo zajištěno dosažení maximální kvality. Harmonogram prací bude stanoven tak, aby kvalita nebyla snižována rychlým prováděním prací. Kvalita závisí především na zodpovědnosti a odborné zdatnosti řemeslníka, přímo provádějícího příslušnou práci. Měl by mít citlivý přístup ke konstrukcím a neměla by mu chybět zkušenost prováděním tradičních řemeslných prací a s používáním klasických materiálů.

Záměr opravy městských hradeb v rozsahu dvou věží a mezilehlé hradby v Nymburce je z hlediska zájmu památkové péče vítaný. K zamyšleným pracím, sledujícím zlepšení stavu daného objektu je ovšem nutné přistupovat nanejvýš citlivě při dodržení výše uvedených podmínek.

Nutným předpokladem pro úspěšné provedení opravy městských hradeb v rozsahu dvou věží a mezilehlé hradby je ta skutečnost, že navržené práce musí provádět kvalifikovaný řemeslník se zkušenostmi s obnovou historických objektů.

Správní orgán památkové péče podmínky viz. body 1 - 6 z odborného vyjádření NÚ – ÚOP SČ Praha částečně převzal a podmínky přeformuloval a upřesnil do výše uvedených podmínek ve výrokové části rozhodnutí. Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče pouze nepřevzal podmínku č. 7 odborného vyjádření NPÚ – ÚOP SČ Praha do svého výroku rozhodnutí, která konstatuje, že zástupci památkové péče budou v dostatečném časovém předstihu informováni o zahájení prací. Bude svoláno vstupní jednání za účasti zástupců památkové péče, projektanta, zhotovitele a zástupce investora a bude též stanoven režim pravidelných kontrolních dnů.

Výše uvedená podmínka č. 7 nebyla správním orgánem památkové péče přijata do svých podmínek, ale správní orgán tuto podmínku přeformuloval pro vlastníka a použil pod výrok tohoto rozhodnutí. Pro řádný výkon památkového dohledu je nezbytné, aby zástupci památkové péče byli v dostatečném časovém předstihu informováni o zahájení prací a byli též zváni na pravidelné kontrolní dny.

Správní orgán památkové péče dle § 29 odst. g) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči vykonává dle platného zákona dozor při obnově kulturních památek a při stavbě, změně stavby, terénních úpravách, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby nebo udržovacích pracích na nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu (§ 17) z hlediska státní památkové péče. Tudíž podmínka nebyla použita z důvodu toho, že je stanovena výše uvedeným zákonem.

V podmínce č. 1 NPÚ – ÚOP SČ Praha je uvedeno, že bude-li nezbytně nutné použít nové cihly při dozdivání chybějícího zdiva, tak tyto musí být originálu co nejpodobnější a to po stránce vizuální, složením a též fyzikálními vlastnostmi. Nově vyrobené cihly musí vycházet a respektovat technologie původního řešení. Výše uvedená podmínka č. 1 byla správním orgánem památkové péče přijata. Podmínka č. 1 byla přijata z důvodu, že náhrady doplňků dobových materiálů musí být originálům co nejpodobnější po stránce vizuální, složením a fyzikálními vlastnostmi a i proto nové výrobky musí vycházet a respektovat

technologie původního řešení. U cihel to platí především v posuzování barevnosti, tvaru a rozměrů cihly, homogenity střepe, pórovitosti střepe, výšky pálení a prodlevy na teplotě a charakteru líce cihly. Tyto vlastnosti jsou ovlivněny především výběrem suroviny a jejím zpracováním, dále způsobem tvarování cihly, režimem sušení a pálení, případně prodlevou na teplotě pálení. Kvalita použitých materiálů ani výsledný produkt nebyly v minulosti posuzovány podle současně platných norem, kvalita se řídila potřebami v souladu mezi záměrem stavitele a technologickými možnostmi výrobce. Je nezbytné, aby bylo výše uvedené splněno i při užití nových cihel, které budou muset být s největší pravděpodobností vyrobeny přímo pro tento účel. Je tedy vyloučeno užití běžně dostupných moderních plných pálených cihel, které tyto požadavky nesplňují. Jedině tak bude zajištěno, že nedojde k narušení či poškození dotčené kulturní památky.

V podmínce č. 2 odborná organizace uvádí, že vyhodnocení zkoušek vhodného postupu při lokálním zpevnění zdiva bude provedeno v úzké spolupráci s pracovníky památkové péče. Podmínka č. 2 byla Městským úřadem Nymburk, odborem školství, kultury a památkové péče zcela přijata a to z důvodu, že některé postupy není možné blíže specifikovat před zahájením prací. Proto je třeba ověřit jejich vhodnost na základě zkoušek. Jedná se především o procesy čištění, provádění doplňků, náhrad či povrchových úprav. O tomto vyhodnocení bude sepsán v rámci kontrolního dne protokol, je zcela samozřejmé. Ať už barevnost malty nebo systém vhodného postupu musí být prověřena na předem připravených vzorcích na místě stavby. Konání kontrolních dnů je ověřeným způsobem efektivního památkového dohledu nad průběhem prací. Je nezbytné, aby vyhodnocení zkoušek vhodného postupu při lokálním zpevnění zdiva bylo provedeno v úzké spolupráci s pracovníky památkové péče, protože jedině tak může být zabezpečeno, aby nebyl použit nevhodný postup lokálního zpevnění, který by ve finále vedl k poškození dotčené památky. Postup obnovy při lokálním zpevnění zdiva bude odsouhlasen zástupcem Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče ve spolupráci se zástupcem NPÚ – ÚOPŠČ na základě provedení obnovy na části cihelného zdiva jako vzorku. O tomto vyhodnocení bude sepsán protokol.

V podmínce č. 4 bylo uvedeno odbornou organizací, že prejzová krytina cimbuří bude v maximální míře zachována, popřípadě lokálně doplněna rozměrově a tvarově shodnými prvky. Podmínka č. 4 byla správním orgánem památkové péče přijata. U prejzové krytiny cimbuří je stejně jako u jakýchkoli jiných součástí hradby nutné, aby byly v maximální možné míře zachovány stávající prvky, pokud to jejich technický stav dovolí. Jedná se patrně o krytinu z doby Láblerovy romantické rekonstrukce, která vypovídá o materiálových a technologických možnostech své doby a zároveň nese zjevné stopy stáří, které působí v kontextu hradební zdi harmonicky a v pozorovateli vyvolávají zvláštní estetické citění. Nová krytina nemůže takovými vlastnostmi disponovat a lze ji proto akceptovat pouze pro lokální nahrazení objektivně dožilých prvků původní krytiny. V takovém případě musí být ovšem nové prejzy rozměrově a tvarově shodné s těmi stávajícími.

Podmínka č. 5 NPÚ – ÚOP ŠČ Praha stanovila, že nová dubová břevna v prolukách cimbuří budou ošetřena tradiční bezbarvou lněnou fermeží. Podmínka správním orgánem byla zcela přijata, a to z důvodu, že ošetření bezbarvou lněnou fermeží představuje tradiční povrchovou úpravu dřeva, která zajišťuje maximální prodyšnost. Takto ošetřené dřevo přirozeně zpatinuje vlivem povětrnosti, čímž získá věrohodný vzhled, aniž by bylo nutné je jakkoli uměle dobarvovat.

V podmínce č. 6 odborná organizace uvádí, že zachované prvky krovu budou v případě potřeby impregnovány pouze lokálně v místech napadení, nikoliv celoplošně, a to bezbarvým impregnačním nátěrem. Městský úřad Nymburk, odbor kultury a památkové péče výše uvedenou podmínku pojal do svého rozhodnutí. Tónované impregnační nátěry působí v historických krovech nanejvýš nevhodně, proto je vždy potřeba volit nátěr bezbarvý. U historických dřevěných prvků, které se nachází v suchém, přirozeně větraném prostředí, je chemická impregnace zbytečná, neboť se jedná o již vyschlé dřevo. Impregnační prostředky určené k nátěru/nástřiku navíc zajišťují pouze povrchovou impregnaci a vyžadují

pravidelně opakované aplikování. Proto je použití těchto prostředků u zdravých historických částí konstrukce nadbytečné.

Správní orgán památkové péče uvádí, že v odborném vyjádření byly stanoveny podmínky viz. body 1 -6, které v plném rozsahu přijal a použil do tohoto rozhodnutí. Pouze podmínku č. 7 použil pro vlastníka kulturní památky pod výrok tohoto rozhodnutí. V tomto případě se jedná pouze o jednu podmínku.

Pokud jde o hodnotu městské památkové zóny Nymburk, lze konstatovat následující. Historické jádro města Nymburka se vyznačuje vynikající urbanistickou a architektonickou kvalitou. Teplá a úrodná polabská krajina byla osídlena nejpozději od mladší doby kamenné, což platí i pro prostor historického jádra Nymburka. Zvláště intenzivní bylo osídlení v době bronzové. Nejpozději v mladší době bronzové byl celý areál nad zlomem řeky opevněn valem a hlubokým příkopem. Rozsah tohoto hradiště dodnes prozrazuje nejužší jádro nymburského půdorysu, totiž ovál vymezený v severozápadní polovině obloukem východní strany náměstí, Bobnickou ulicí (dnes Palackého třídou) a navazující částí ulice Na Rejdišti. Příkop procházel v okrouhlé linii parcelní hranice mezi domy Kostelního náměstí a popsané okružní ulice. Jihovýchodní polovinu pak obkružuje vesměs dochovaná část městských hradeb, která sleduje okraj nízkého srázu nad řekou a její nivou. Historické jádro města Nymburka se vyznačuje mimořádně pozoruhodným a neobvyklým půdorysem, který zůstal zcela zachován. Jeho skutečné kompoziční a komunikační centrum představuje Kostelní náměstí v jádru předhistorického hradiště. Toto náměstí má nepravidelný tvar a jeho střed zabírá kostel sv. Jiljí. Význam Kostelního náměstí v rámci středověkého města byl skutečně mimořádný, neboť kromě kostela, stál v rámci „vnitřního jádra“ města rovněž královský městský hrad. Dalším prvkem, který zásadně ovlivnil organizaci uliční sítě, bylo vodní opevnění. Pro město ležící nízko nad řekou na obtížně chráněné rovině bylo logicky zvolené silné, totiž dvojité opevnění vodními příkopy a valy. Městské dominanty (městské hradby, kostel sv. Jiljí a dominikánský chrám) byly od počátku budovány z režných cihel. Historické jádro s průběhem ulic a náměstí zůstalo prakticky nezměněno od doby založení města. Náročnější více prostorové domy s klenutými sklepy začaly vznikat po polovině 14. století, když bylo město roku 1343 zničeno požárem. Během 14. století se urbanistická struktura města i jeho zástavba stabilizovaly a po dostavbě farního chrámu s trojlodím a západní dvoježí získalo město Nymburk výraznou dominantu. Stalo se plnohodnotnou součástí soustavy královských měst středního Polabí. Již na prahu novověku bylo město Nymburk pozoruhodně výstavním městem s novou honosnou raně renesanční radnicí z let 1524 – 1526 s kamenným průčelím do náměstí, která nahradila středověkou radnici. Starší domy byly v 16. století nahrazovány novostavbami, často na spojených domovních parcelách. Domy na náměstí (dnešní Náměstí Přemyslovců) a v hlavních ulicích byly patrové, podle nařízení města měly podloubí se zděnými pilíři a klenbami. Stavěny byly z cihel, pro Nymburk charakteristických, na rozdíl od středověkých režných staveb však byly omítány a zdobeny na fasádách malbami či sgrafity. Krytina byla šindelová, po polovině 16. století i keramická. Urbanistický vývoj města zásadně poznamenala třicetiletá válka a následně velký požár v roce 1686. Ještě roku 1715 zde bylo jen 140 domů a teprve na konci 18. století bylo dosaženo předbělohorského stavu. Vývojovým předělem se stal rok 1838, kdy tři strany náměstí (dnešní Náměstí Přemyslovců) a desítky dalších domů až na Boleslavské předměstí zničil obrovský požár. Následně architekturu města ovládl strohý klasicismus. Historické jádro města bylo od roku 1983 chráněno formou památkového ochranného pásma a roku 1992 bylo prohlášeno za památkovou zónu.

Městské hradby se výrazně se podílejí na celkovém charakteru města Nymburk a jsou nedílnou součástí daného historického prostředí. Jsou cennými doklady pro určení vývoje stavby, kdy jsou sledovány jejich změny i provedené úpravy. Konání kontrolních dnů zajišťuje ověřený a efektivní způsob provádění památkového dohledu. Některé postupy lze totiž blíže stanovit až na základě provedení zkoušek v průběhu prací. Veškeré kroky, zejména nereversibilní povahy, je nutné dostatečně zvážit s ohledem na

možné zeslabení vypovídací hodnoty díla. Na té se spolupodílí i stopy stáří, které je třeba respektovat. Úpravy provedené v minulosti mohou tvořit významnou historickou etapu.

Některé postupy není možné blíže specifikovat před zahájením vlastních prací, proto je tedy třeba ověřit jejich vhodnost na základě zkoušek. Jedná se především o procesy doplňování, dozdivání, zpevňování i finální úpravy. Tyto práce mají zásadní vliv na finální podobu památky, kdy může dojít k zásadnímu oslabení autenticity obnoveného díla. Proto je třeba svolávat pravidelné kontrolní dny, při kterých jsou konzultovány postupy a použité materiály či procesy, které mají zabezpečit autenticitu díla.

Konání kontrolních dní je ověřeným způsobem efektivního památkového dohledu nad průběhem prací. Komisionální předávání díla je vhodný způsob, kdy se všichni účastníci sejdou, zrekapitulují se provedené práce, sochu si zevrubně prohlédnou a zástupci památkové péče doporučí převzetí díla bez výhrad, či s vadami a nedodělky, které budou specifikovány v předávacím protokolu, a bude stanoven termín odstranění.

Závěrem je třeba si uvědomit, že pouze zachování a odborná oprava původních dochovaných prvků včetně jejich detailů přispějí k navrácení autentického a věrohodného vzhledu této kulturní památky.

Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče považuje ještě za nutné upozornit Město Nymburk na možnost získání finančních prostředků na obnovu kulturní památky z Fondu kultury a obnovy památek Středočeského kraje (tématické zadání – podpora obnovy kulturních památek). Podmínky poskytování dotací ze zmíněného fondu jsou k dispozici na internetových stránkách Středočeského kraje www.kr-stredocesky.cz (např. Grantová a dotační řízení – Fond kultury a obnovy památek). Informace o dotačních programech Ministerstva kultury lze získat na internetových stránkách Ministerstva kultury www.mkcr.cz.

Veškeré změny a další doplňky oproti předloženému záměru je nutno předem odsouhlasit s orgány státní památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb. V případě změny záměru je nutno vyžádat si nové závazné stanovisko z hlediska státní památkové péče.

Městský úřad Nymburk, odbor školství, kultury a památkové péče, vycházel při svém rozhodování ze všech dostupných podkladů a zjištění a řídil se platnými právními předpisy a nařízeními.

Toto rozhodnutí Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče je vydáno v souladu s vyjádřením NPÚ - ÚOPSC č. j. NPU - 321/91518/2021 ze dne 26. 11. 2021, doručené dne 30. 11. 2021.

Rozhodnutí nebylo vydáno od zahájení řízení do 30ti dnů, ale v zákonné lhůtě dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, § 71 odst. 3, písm. a) nad uvedenou lhůtu.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení. Odvolání se podává ke Krajskému úřadu Středočeského kraje, odboru kultury, památkové péče a cestovního ruchu, Zborovská 11, 150 21 Praha 5, prostřednictvím Městského úřadu Nymburk, odboru školství, kultury a památkové péče s potřebným počtem stejnopisů, tak aby jeden zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis.

Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí. Odvolání jen proti odůvodnění je nepřípustné. Podle ustanovení § 23 správního řádu, nebyl – li adresát při doručování tohoto rozhodnutí zastížen, uloží se toto rozhodnutí v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát nevyzvedne uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo v provozovně provozovatele poštovních služeb k vyzvednutí

připraveno, považuje se podle ustanovení § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty.

Pokud je rozhodnutí doručováno prostřednictvím datové schránky, považuje se za doručené, jestliže se osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému rozhodnutí, nepřihlásí do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí dodáno do datové schránky (§ 17 odst. 3 a 4 zákona č. 307/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů). Rozhodnutí se považuje za doručené posledním dnem výše uvedené 10 denní lhůty.

Eva Markusová, DiS.
referent odboru školství, kultury
a památkové péče
Městského úřadu Nymburk

Rozhodnutí obdrží:

1/ Město Nymburk

Na vědomí:

1/ NPÚ - ÚOPSČ, Sabinova 5, 130 00 Praha 3 - Žižkov, IDDS: 2cy8h6t

2/ Městský úřad Nymburk, odbor výstavby

Vypraveno dne 15. 12. 2021